

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО
КОНЦЕПТУ SPARSAMKEIT У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

Студентки 2 курсу групи МДН
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014.022 Середня освіта
(мова і література) (німецька)

Чечельницької Олени Миколаївни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник: Петров О. О.
доцент, кандидат філологічних наук

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
, (підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ <i>SPARSAMKEIT</i> У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	7
1.1 Концепт як об'єкт дослідження лінгвістичних студій.....	7
1.2 Структура лінгвокультурного концепту <i>SPARSAMKEIT</i>	19
1.3 Методика дослідження концепту <i>SPARSAMKEIT</i>	27
Висновки до Розділу 1.....	32
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>SPARSAMKEIT</i> У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	34
2.1 Лінгвокультурна специфіка поняттєвого складника концепту <i>SPARSAMKEIT</i>	34
2.2 Образно-перцептивний складник концепту <i>SPARSAMKEIT</i>	40
2.2.1 Онтологічні метафори.....	40
2.2.2 Структурні метафори.....	41
2.3 Ціннісний складник лінгвокультурного концепту <i>SPARSAMKEIT</i>	48
2.4. Комплекс вправ на розвиток <u>перцептивної</u> лексичної навички.....	59
Висновки до Розділу 2.....	62
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	64
РЕЗЮМЕ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ.....	76
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	77
ДОДАТКИ.....	78
ДОДАТОК А.....	79

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аскольдов С. А. Концепт и слово / С. А. Аскольдов : Русская словесность. Антология. – М., 1997. – С. 267–279.
2. Бабушкин А. П. Концепты разных типов в лексике и фразеологии и методика их выявления. Методологические проблемы когнитивной лингвистики / А. П. Бабушкин. – Воронеж, 2001. – С. 267–279.
3. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка, их личностная и национальная специфика / А. П. Бабушкин. – Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1997. – 330 с.
4. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика. Введение в когнитивную лингвистику : Курс лекций / Н. Н. Болдырев. – Тамбов : Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2014. – 140 с.
5. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : Курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. – Тамбов : Изд-во Тамб. ун-та, 2001. – 123 с.
6. Валюкевич Т. В. Семантико-этимологический анализ лингвокультурного концепта ВНЕШНОСТЬ / Т. В. Валюкевич // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2011. – Вип. № 68. – С. 155–159.
7. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / Пер. А. Шмелева. – М., 2001. – 236 с.
8. Вдовиченко Н. В. Вербалізація морально-етичних концептів в українській мовній картині світу : дис. канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. В. Вдовиченко. – Одеса, 2015. – 212 с.
9. Воркачев С. Г. Концепт как «зонтиковый термин» / С. Г. Воркачев. – М. : Язык, сознания и коммуникации, 2003. – №24. – С. 5-12.
10. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2004. – 192 с.
11. Воробьёв В. В. Лингвокультурология (теория и методы) : монография / В. В. Воробьёв. – М. : Изд-во РУДН, 1997. – 331 с.

12. Гузенко С. В. Концепт «патріотизм» у сучасному публіцистичному дискурсі / С. В. Гузенко. – Тернопіль, 2015. – Вип. 40. – С. 235–240.

13. Зиновьева Е. И., Юрков Е. Е. Лингвокультурология : теория и практика / Е. И. Зиновьева, Е. Е. Юрков. – Санкт-Петербург : Изд. дом «МИРС», 2009. – 121 с.

14. Зыкова И. Теория и методы лингвокультурологического изучения фразеологии / И. Зыкова. – М., 2015. – С. 181–195.

15. Зусман В. Г. Концепт в культурологическом аспекте // Межкультурная коммуникация / В. Г. Зусман ; [учеб. пособ.]. – Нижний Новгород : Деком, 2001. – С. 38–53.

16. Іващенко В. Л. Функціональна типологія концептів як одиниць культури / В. Л. Іващенко. – Львів : Вісник Львів. ун-ту сер. філол., 2004. – № 34. – С. 390–397.

17. Карасик В. И. Иная ментальность / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2005. – 352 с.

18. Карасик В. И. Языковые ключи / В. И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2007. – 520 с.

19. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – С. 73.

20. Карасик В. И. Языковая личность: аспекты лингвистики и лингводидактики / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 1999. – 195 с.

21. Карасик В.И. Языковая личность: аспекты лингвистики и лингводидактики / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.

22. Киреева А. А. Принципы и механизмы вербализации концепта BANKING средствами английского языка / А. А. Киреева. – Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. – Пятигорск, 2008. – № 2. – С. 57–61.

23. Коваленко О. Ю. Концепт ДЕНЬГИ в англоязычном дискурсе СМИ: предконцептуальная основа / О. Ю. Коваленко. – Хмельницький : Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2015. – Вип. 81. – С. 218–224.

24. Колесов В. В. Философия русского слова / В. В. Колесов. – Санкт-Петербург : ЮНА, 2002. – 444 с.
25. Красных В. В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология / В. В. Красных. – 2002. – С. 12.
26. Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова. – М., 1996. – 245 с.
27. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон. – М. : Изд-во ЛКИ, 2008. – 432 с.
28. Літяга, В. Поняття "концепт" у парадигмі сучасних лінгвістичних досліджень / В. Літяга // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Іноземна філологія. – К. : Київський університет, 2013. – С. 48–50.
29. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику. – М. : ФЛИНТА, 2006 – 296 с.
30. Маслова В. А. Лингвокультурология / В. А. Маслова. – М. : Изд. центр «Академия», 2001. – 208 с.
31. Мізін К. І. Методологічна валідність лінгвокультурології vs зіставної лінгвокультурології: аргументи та контраргументи / К. І. Мізін // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». – 2015. – № 2 (10). – С. 104–110.
32. Мізін К. І., Петров О.О. Зіставна лінгвокультурологія: методологія проблеми та перспективні методики : монографія. – Переяслав-Хмельницький; Вінниця; Кременчук : Вид-во ПП Щербатих О.В., 2018. – 280 с.
33. Минский М. Фреймы для представления знаний / М. Минский. – М. : Энергия, 1979. – С. 7.
34. Науменко Л. П. Лінгвальна природа та категорійний статус професійного концепту/ Л. П. Науменко// Філологічні студії: зб. наук. пр. – Київ, 2016. – Вип. 6. – С. 63–70.

35. Неклюдова Е. М. Вербализация концепта «щедрость» в английской языковой картине мира / Е. М. Неклюдова // Молодой ученый. – 2016. – № 8. – С. 1145–1148.

36. Никитин М. В. Развернутые тезисы о концептах / М. В. Никитин // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 53–64.

37. Петров О. О. Концепт як об'єкт дослідження у лінгвокогнітивних, психолінгвістичних та лінгвокультурологічних студіях / О. О. Петров // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство) : зб. наук. праць. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер»», 2016. – Вип. 23. – С. 136–141.

38. Петров О. О. Об'єктивізація лінгвокультурних концептів ЩЕДРІСТЬ-СКУПІСТЬ у германських і слов'янських мовах : зіставний аспект / О. О. Петров // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Вінниця : ВДПУ, 2017. – 286 с.

39. Петров О. О. Основоположні принципи зіставної лінгвокультурології / О. О. Петров // Нова філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – № 69. – С. 155–160.

40. Пименова М. В. Душа и дух : особенности концептуализации / М. В. Пименова. – Кемерово : Графика, 2004. – 386 с.

41. Пименова М. В. Типы концептов и этапы концептуального исследования / М. В. Пименова. – Кемерово : Вестник Кемеровского государственного университета, 2013. – Вып. 2 (54). – Т. 2. – С. 127–131.

42. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова. – Воронеж, 2003. – 191 с.

43. Попова З. Д., Стернин И. А. Интерпретационное поле национального концепта и методы его изучения / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж : Культура общения и ее формирование, 2001. – Вып. № 8. – С. 27–30.

44. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. – 227 с.

45. Приходько А. Н. Концепты и концептосистемы / А. Н. Приходько. – Днепропетровск, 2013. – 307 с.
46. Рыжжина А. А. О методах анализа концепта / А. А. Рыжжина. – Луганск : Вестник ОГУ, 2014. – №11. – С. 117–120.
47. Свирепо О. А. Этнокультурные метафоры / О. А. Свирепо. – Режим доступа : http://www.symballon.ru/image/publicat/press/svpr02_0htm
48. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2008. – 712 с.
49. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты / Г. Г. Слышкин. — Волгоград : Перемена, 2004. – 290 с.
50. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – М. : Академический Проект, 2001. – 990 с.
51. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1997. – 824 с.
52. Стернин, И. А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики. – Воронеж : Воронежский государственный университет, 2001. – 182 с.
53. Телия В. Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1996. – 286 с.
54. Титова Ю. В. Структура концепта и методы его описания / Ю. В. Титова. – Ульяновск : Вестник УлГТУ, 2010. – С. 16–21.
55. Токарев Г. В. Лингвокультурология / Г. В. Токарев. – Тула : Издательство ТГПУ им. Л. Н. Толстого, 2009. – 135 с.
56. Федорюк Л. В. Концепт і співмірні та неспівмірні величини : когнітивний аспект / Л. В. Федорюк // Питання сучасної науки і освіти : Матеріали XII Міжнародної наукової інтернет-конференції 15-17 червня 2016 року. – К., 2016. – С. 36–44.

57. Федорюк Л. В. Проблема дослідження концепту як когнітивної одиниці / Л. В. Федорюк // III Всеукраїнська наукова конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Мовний простір слов'янського світу». Національний університет «Києво-Могилянська академія». – К., 2017. – С. 78–80.

58. Фрумкина Р. М. Концепт, категория, прототип / Р.М.Фрумкина // Лингвистическая и экстралингвистическая семантика. – М., 1992. – № 4. – С. 2–28.

59. Фрумкина Р. М. Концепт : Попытка эпистемологического анализа / Р. М. Фрумкина // Язык и наука конца XX века : Сб. статей. – М., 1995 – 197 с.

60. Чечельницька О. М. Базові концепти німецької лінгвокультури / О. М. Чечельницька // IV Всеукраїнська наукова інтернет-конференція «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі». – Суми : СДПУ, 2020. – С. 128–131.

61. Чечельницька О. М. Лінгвокультурологічний напрям у сучасній лінгвістиці / О. М. Чечельницька // Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі». – Вінниця : ВДПУ, 2019. – С. 319–321.

62. Чечельницька О. М. Особливості когнітивної структури концепту SPARSAMKEIT в німецькій лінгвокультурі / О. М. Чечельницька // Міжнародна науково-практична конференція «Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів». – Львів : Наук. організ. «ЛОГОС», 2020.

63. Чечельницька О. М. Поняття концепту в лінгвокультурології / О. М. Чечельницька // Тези доповідей та повідомлень наукової інтернет-конференції студентів «Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури». – Вінниця : ВДПУ, 2019. – С. 65–67.

64. Чечельницька О. М. Структура лінгвокультурного концепту / О. М. Чечельницька // Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання розвитку філологічних наук у XXI столітті». – Одеса :

Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. – С. 88–89.

65. Чечельницька О. М. Типологія лінгвокультурних концептів / О. М. Чечельницька // XVIII міжнародна студентська Інтернет-конференція «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА : Інтеграційні тенденції в сучасному світі». – Вінниця : ВДПУ, 2020. – С. 77–79.

66. Чечельницька О. М. Die Methoden der Analyse von den linguokulturellen Konzepten / О. М. Чечельницька // Тези доповідей та повідомлень наукової конференції викладачів та студентів факультету іноземних мов «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі». – Вінниця : ВДПУ, 2020. – С. 85–87.

67. Шведова Н. Ю. К определению концепта как предмета языкознания / Н. Ю. Шведова. – М. : Изд-во РУДН, 2006. – 508 с.

68. Шевченко І. С. Динаміка концептів культури: між індивідуальним і колективним / І. С. Шевченко // Лінгвістика ХХІ століття. – К., 2016. – С. 172–181.

69. Lakoff G. Metaphors We Live by / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : The University of Chicago Press, 1980. – 320 p.

70. Malmqvist A. SPARSAMKEIT und GEIZ, GROSSZÜGIGKEIT und VERSCHWENDUNG. Ethische Konzepte im Spiegel der Sprache / Anita Malmqvist. – Umeå : Umeå universitet, 2000. – 186 S.

71. Münch P. Ordnung, Fleiß und Sparsamkeit. Texte und Dokumente zur Entstehung der «bürgerlichen Tugenden» / P. Münch. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 1984. – 376 S.

72. Seel M. 111 Tugenden, 111 Laster: Eine philosophische Revue / Martin Seel. – Frankfurt / M. : S. Fischer, 2011. – 284 S.

73. Schwarz M. Einführung in die kognitive Linguistik / M. Schwarz. – Tübingen ; Basel ; Francke, 1996. – 298 S.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ

74. Бинович Л. Э. Немецко-русский фразеологический словарь / Л. Э. Бинович. – М. : Аквариум, 1995. – 768 с.
75. Harald B. Phraseologie. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung / B. Harald. – Berlin. 2007. – 613 S.
76. Deutsche Idiomatik / [hrsg. von H. Schemann]. – 1. Aufl. – Stuttgart : Ernst Klett Verlag, 2011. – 1037 S.
77. Duden4. Das Bedeutungswörterbuch / [hrsg. von M. Schoch]. – 4. Aufl. – Mannheim ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 2010. – Bd. 4. – 1158 S.
78. Duden. Das Synonymwörterbuch / [hrsg. von M. Schoch]. – 5. Aufl. – Hamburg, 2010. – 1887 S.
79. Duden8. Deutsches Universalwörterbuch / [hrsg. von R. Hoberg]. – 8. Aufl. – Mannheim ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 2015. – Bd. 8. – 2132 S.
80. Duden. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. –Mannheim : Dudenverlag. – 1992. – 864 S.
81. Gawris W. I., Prorotschenko O. P. Deutsch-Unrainisches phraseologisches Wörterbuch / W. I. Gawris, O. P. Prorotschenko. – Kiew, 1981. – Bd. 1. – 797 S.
82. Grimm J., Grimm W. Deutsches Wörterbuch / J. Grimm., W. Grimm. – Leipzig, 1889. – 1193 S.
83. Langenscheidt. Großwörter Deutsch als Fremdsprache / [hrsg. von D. Götz]. – Berlin ; München, 2008. – 660 S.
84. Mieder W. Die Weisheit auf der Gasse / W. Mieder. – Hildesheim ; Zürich ; New York. – 2018. – 256 S.
85. PONS. Großwörterbuch. Deutsch als Fremdsprache. – Stuttgart : Ernst Klett Sprachen GmbH. – Juli 2006. – 2509 S.
86. Röhrich L. Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten / [hrsg. von L. Röhrich]. – Freiburg ; Basel ; Wien : Herder, 2001. – Bd. 1 – 348 S., Bd. 2 – 734 S., Bd. 3 – 1106 S., Bd. 4 – 1502 S., Bd. 5 – 1910 S.
87. Wahrig Deutsches Wörterbuch / [hrsg. von R. Wahrig-Burfeind]. – München. – 2011. – 1721 S.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

88. DWDS Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache. – Режим доступу : <http://www.dwds.de/ressourcen/korpora/>

89. CCUL Corpora Collection of University Leipzig. – Режим доступу : <http://corpora.informatik.uni-leipzig.de>

90. МК Mannheimer Korpus. – Режим доступу : <http://www1.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/archiv/mk.html>